

Szakmai rendezvény az extenzív halastavi gazdálkodásról és a
kárókatonáról

2009. szeptember 24., Biharugra

A kárókatona probléma Magyarországon és az Európai Unióban

Schmidt András

KvVM

Természetvédelmi Szakállamtikárság

Környezetvédelmi
és Vízügyi
Minisztérium

A kárókatona állomány nagysága hazánkban és Európában

Magyar költőállomány:

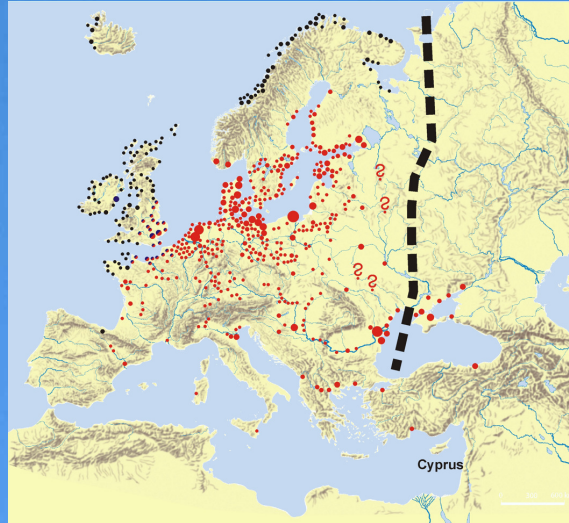
2003-2007: 3000-4000 pár (növekvő trend)

Vonuló madarak hazánkban szeptembertől

novemberig:

23 000 – 26 000 egyed

Európai állomány: ~1,8 millió egyed a költési időszak után

A kárókatona állomány nagysága hazánkban

A madarak száma nem abszolút értékben, hanem a megfogyatkozott természetes vízi halpopulációkhoz mérten nagy.

Ezért a kárókatona kérdés csak egyike a természetes halpopulációk megőrzése érdekében megoldandó problémáknak!

A kárókatonával kapcsolatos jogszabályi háttér 1.

EU: A Madárvédelmi Irányelv értelmében általános védelmet kell biztosítani valamennyi, a Közösség területén természetesen előforduló madárfajnak.

A kárókatona Magyarországon nem védett faj, csak az irányelvi kötelezettség teljesül!

A kárókatonával kapcsolatos jogszabályi háttér 2.

13/2001. (V. 09.) KöM rendelet (4. és 4/A §; 8. melléklet):

- ún. „Európai Közösségben természetvédelmi szempontból jelentős állatfajok”
- közösségi jog miatt élvez egyfajta jogi védelmet, jogi helyzetét EU kötelezettség és nem hazai természetvédelmi érdek indokolja
- 1000 Ft/pld
- az okszer Űmez Őgazdasági termelés biztosítása érdekében a kárókatona riasztása, elejtése, gyérítése, állományának szabályozása engedélyezhető

A kárókatónával kapcsolatos jogszabályi háttér 3.

4/A § (3)-(4):

„A kárókatona gyérítését engedély nélkül végezheti a külön jogszabályok alapján kijelölt vadászatra jogosult, valamint a halászati Őr a halállományokban keletkezett károk mérséklése érdekében, amennyiben tevékenységét:

- a) az ingatlan tulajdonosával, illetve jogszerű használójával megállapodást kötve,*
- b) védett természeti területen, illetve különleges madárvédelmi területen kívül,*
- c) szeptember 1. és január 31. között,*
- d) a vadászat rendje megsértésének nem minősül, valamint nem tiltott vadászati eszközökkel és módszerrel, valamint*
- e) az okszerű vadgazdálkodás akadályozása nélkül végzi.*

A kárókatona gyérítése során ólomsörét használata tilos.”

A kárókatonával kapcsolatos jogszabályi háttér 4.

A vadászatra jogosult, valamint a halászati Őr a gyérítést végző személyekről, a gyérítések helyéről, idejéről, módjáról, valamint az elejtett madarak számáról a tárgyidőszakot követően február 28-ig köteles jelentést küldeni az illetékes természetvédelmi hatóságnak!

Az engedély nélküli gyérítés lehetőségét, valamint a gyérítéshez kapcsolódó jelentéstételi kötelezettséget a 18/2008. (VI. 19.) KvVM rendelet mondta ki.

A kárókatónával kapcsolatos jogszabályi háttér 5.

Eseti hatósági engedély szükséges a gyérítéshez

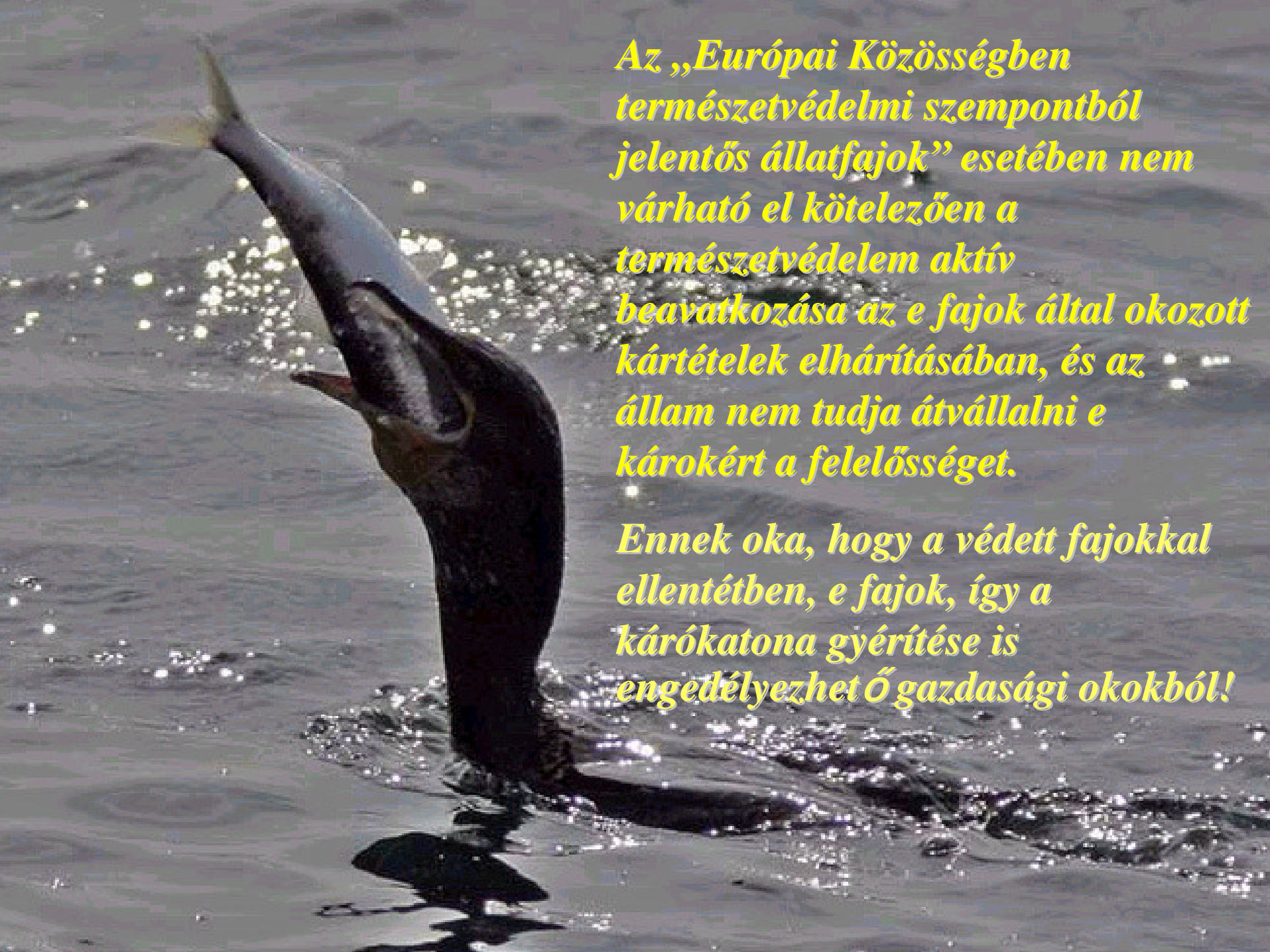
- ✓ *Védett természeti területeken,*
- ✓ *Különleges madárvédelmi területeken*
- ✓ *Ezeken kívül február 1-től augusztus 31-ig*

Az engedély megadásának szempontjai

A gyérítés ne zavarja valamely védett természeti érték fennmaradását (pl. gémtelep, rétisas költési sikerének biztosítása),

Különleges madárvédelmi területen: a kijelölés alapjául szolgáló madarak védelme (a kárókatona 1997 óta ezek között nem szerepel!)

Az engedély esetleges megtagadásának SOSEM a kárókatona védelme a célja, hanem valamilyen védett természeti érték károsodásának megelőzése!!!!

Az „Európai Közösségben természetvédelmi szempontból jelentős állatfajok” esetében nem várható el kötelezően a természetvédelem aktív beavatkozása az e fajok által okozott kártételek elhárításában, és az állam nem tudja átvállalni e károkért a felelősséget.

Ennek oka, hogy a védett fajokkal ellentétben, e fajok, így a kárókatona gyérítése is engedélyezhet ő gazdasági okokból!

A kárókatonával kapcsolatos jogszabályi háttér 6.

A kárókatona Magyarországon nem vadfaj, ezért gyérítése jogilag nem min Ősül vadászatnak!

Mivel nem vadfaj, kártétele esetén vadkárt a vadászatra jogosult nem fizet, és nem kötelezhet Ő az állomány csökkentésére sem.

A kárókatona és a természetvédelem

A kárókatona és a természetvédelem

2004:

DDNPI – kilövési engedélykérelmek 100%-os támogatása

KNPI – 740 pld kilövésének engedélyezése

BfNPI – 530 db tojás lelakkozása a védett Kis-Balaton területén

2005: 42 gyérítési engedély

9 engedélyben limitált a lőhető madarak száma (810 pld.)

25 esetben nem jelentették a lelőtt madarak számát

6 esetben 0 lelőtt madarat jelentettek

összesen 1903 egyed lőttek 11 helyen (16 – 581 pld/hely)

2006: 31 gyérítési engedély

5 engedélyben limitált a lőhető madarak száma

(+ egy alkalommal pedig egy parlagi sas pár költése miatt volt időbeli korlátozás)

az elejtett madarak számáról gyakorlatilag nincs információ (csak 4 helyről jelentettek összesen 31 pld-t)

2007: 45 gyérítési engedély

**csak 8 engedélyben limitált a lőhető madarak száma
(összesen 410 pld.)**

**az elejtett madarak számáról gyakorlatilag most sincs
információ (csak 2 helyről jelentettek 9, illetve 526 pld-t)**

Az elejtett madarak számáról minden esetben jelentést kell küldeni a természetvédelmi hatóságnak!

Ez alapján jelent a KvVM az EU-nak, és amennyiben hazánk e kötelezettségét nem teljesíti, a kárókatonagyérítési lehetőséget az EU megszüntetheti! A derogációs lehetőséget a végsőig feszítettük (káros is lehet más fajok védelme szempontjából). Ezért e téren maximális együttműködésre van szükség!

Természetvédelmi problémák a kárókatonával

- *Természetesvízi halfogyasztás (vermelő halak, kecsege!!! bucók?)*
- *Telepekről kiszorít más fajokat*
- *Telepeken fák pusztulása*
- *Halgazdaságok tönkremenetele?*

A kárókatona és a természetvédelem

A problémát csak nemzetközi összefogással lehet hosszú távon rendezni.

Az EU-ban tárgyalások kezdődtek (2009. 01.29 és 03.31) a probléma kezelésére, melyen a KvVM aktívan részt vesz. Uniós kezelési terv azonban nem lesz!!!

A kárókatona és a természetvédelem

Mit vállalt az Európai Bizottság?

- *Derogációs útmutató*
- *A legjobb gyakorlat „terjesztése”, például fórum létrehozásával az érdekelt országoknak*

A kárókatona és a természetvédelem

Mit tehetünk mi?

- *Kutatás a természetvédelmi károk kimutatására (beleértve a halastavak tönkremenetelének lehetőségeit és ennek veszélyeit)*
- *Kutatás a leghatékonyabb (és költséghatékony) módszerek felmutatására*
- *Monitorozás folytatása*
- *Vonulási adatok elemzése, esetleg újabb vizsgálatok*
- *Ahol nem sért természetvédelmi érdeket, gyérítés*

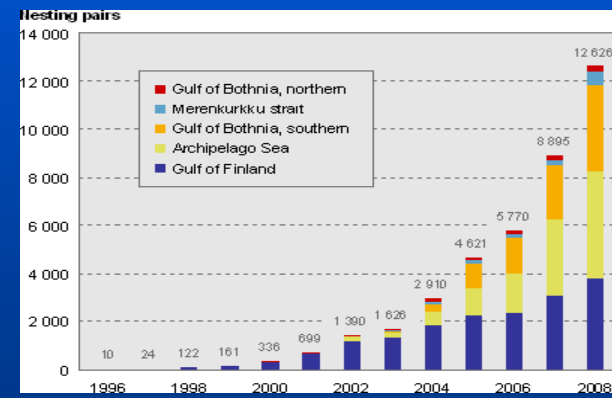
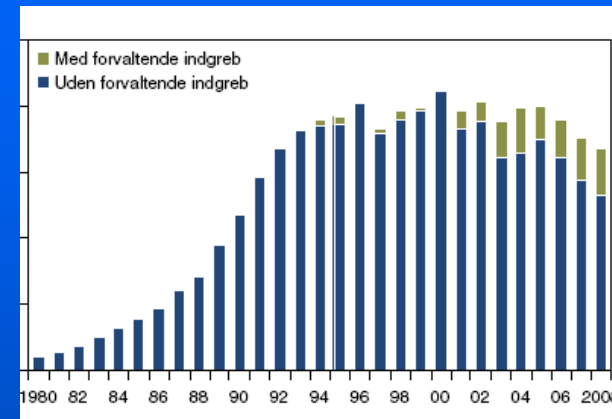
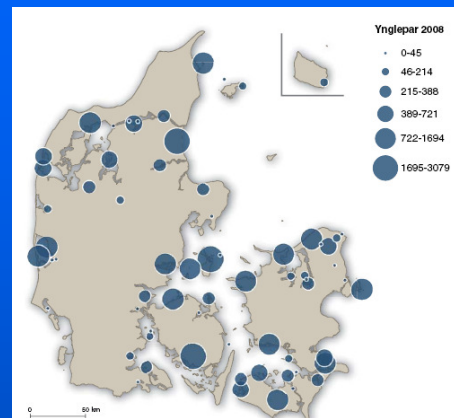
A kárókatona és a természetvédelem

A természetvédelem és a horgászok, halászok által közösen megoldandó feladatok

- *A gyérítés jogi lehetősége biztosított. A fő feladat a riasztás és gyérítés természet- és állatvédelmi szempontból elfogadható módszereinek kidolgozása és alkalmazása*
- *A természetes vízi halállományok komplex védelme, melynek része a kárókatona állomány kontrollja*

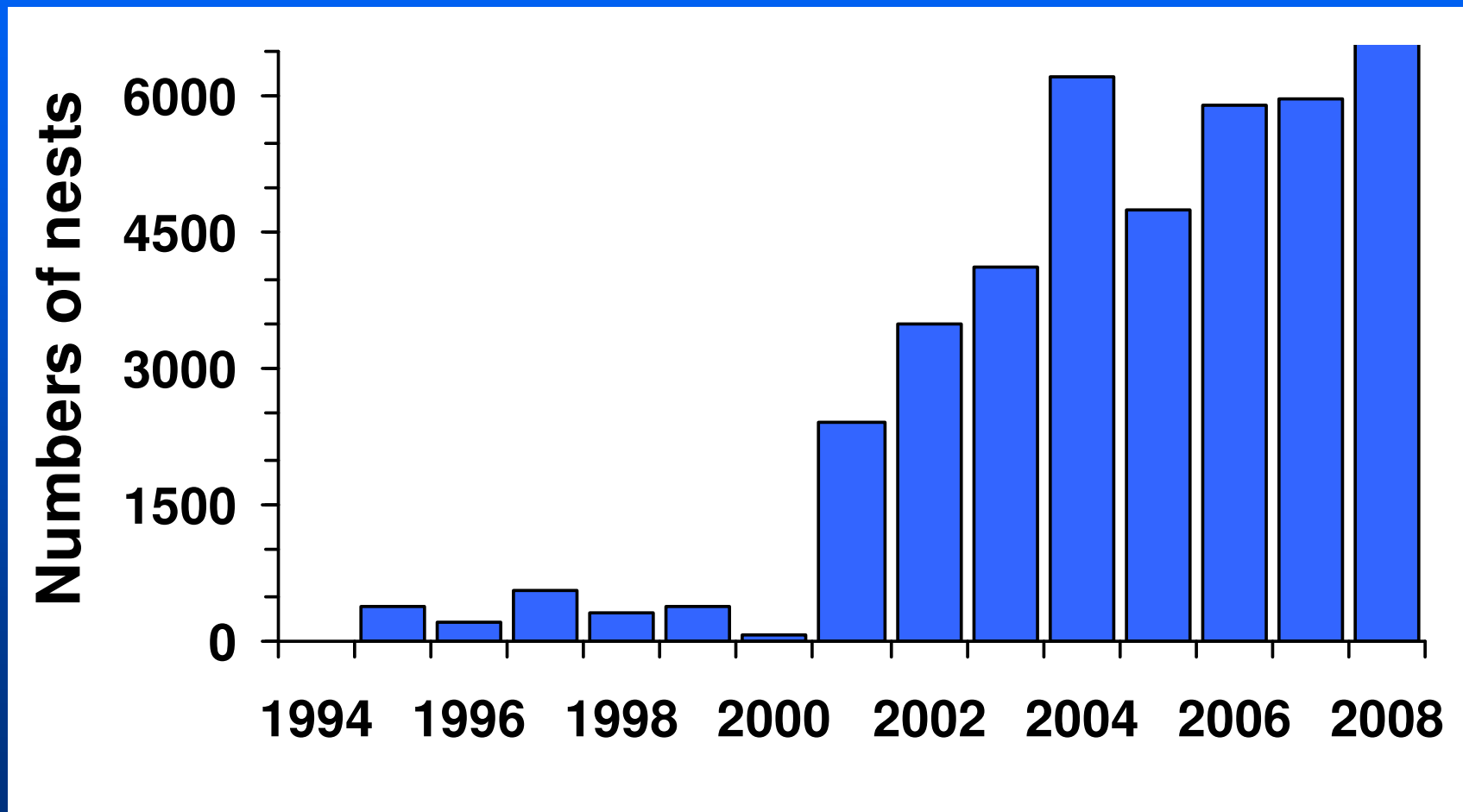

Dán és finn helyzet

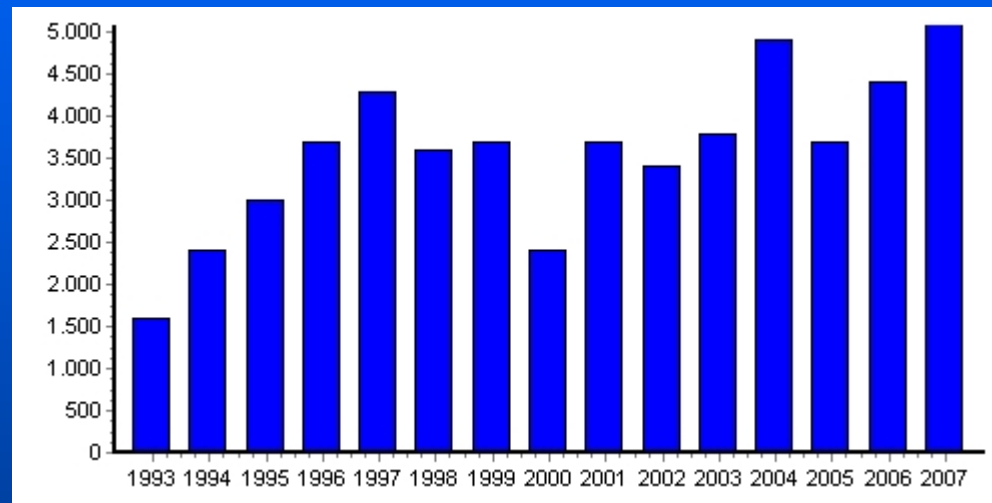

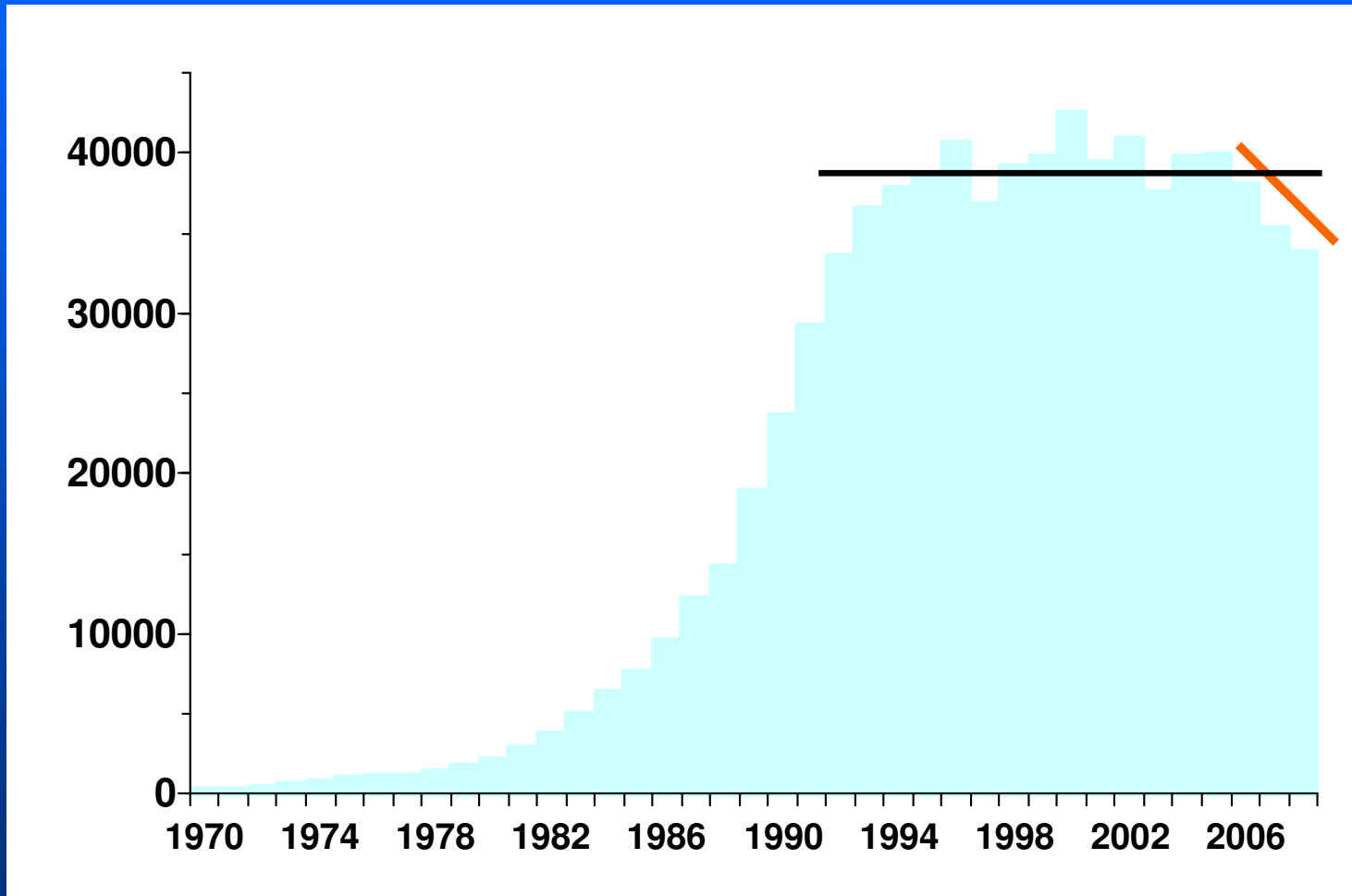
Tojáslakkozás Dániában

Dániában lejelentett kárókatoná kilövések

Dán költőállomány 1970-2008

Francia helyzet

1983 és 2007 között a telelő állomány 14 ezerről 99 ezerre, az éjszakázóhelyek száma 80-ról 870-re nőtt;

1995-96-ban 3600, 2006.2007-ben 30 900 egyedet lőttek ki – érzékelhető állománycsökkenés nélkül

A kárókatona-állomány növekedése miatt az elmúlt években az aktív halastófelszín 10%-kal csökkent – helyette vadásztatnak és mezőgazdasági művelést (kukorica) folytatnak

Kérdések

Hazai fészkelők elleni fellépés?

Hol, mikor okozza a legkisebb természetvédelmi problémát?

Milyen módszer a leghatékonyabb?

Átvonulók, telelők elleni akciók (mint pl. Franciaországban)

Nemzetközi lépések a halászati ágazattal közösen?

Köszönöm a figyelmet!